

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME ENSEMBLE DES FACADES A RUE ET DES TOITURES DES IMMEUBLES SISES RUE DARWIN 15 ET 17 A FOREST AINSI QUE LA FACADE ARRIERE ORIGINELLE DU 15 ET A L'INTERIEUR DE CELUI-CI, CERTAINES PARTIES FIXES PAR DESTINATION.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 18 et 23;

Sur proposition du Ministre de la Région de Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et les Sites dans ses attributions;

Après en avoir délibéré,

A R R E T E :

Article 1. - Conformément aux dispositions de l'article 18 §1er de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, nous décidons d'entamer la procédure de classement comme ensemble, en raison de leur valeur historique, artistique et esthétique, précisée dans la notice annexée au présent arrêté, des façades à rue et des toitures des immeubles sises rue Darwin 15 et 17 à Forest ainsi que de la façade arrière originelle du 15 et à l'intérieur de celui-ci, l'imposte en bois séparant les deux pièces arrière du rez-de-chaussée, connu au cadastre de Forest, 3ème division, section B, 1ère feuille, parcelles n°s 79 k5 et 79 m3.

La délimitation de l'ensemble ci-dessus est reprise sur le plan annexé au présent arrêté.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE VOORGEVELS EN BEDAKINGEN VAN DE GEBOUWEN GELEGEN DARWINSTRAAT 15 EN 17 TE VORST, ALSOOK VAN DE OORSPRONKELIJKE ACHTERGEVEL VAN HET NR 15 EN EEN AANTAL DELEN IN HET INTERIEUR ERVAN ONROEREND DOOR BESTEMMING.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid de artikels 18 en 23;

Op voorstel van de Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met Monumenten en Landschappen;

Na beraadslaging,

B E S L U I T :

Artikel 1. - Overeenkomstig de bepalingen van artikel 18 §1 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, beslissen wij de procedure aan te vangen tot bescherming als geheel, omwille van hun historische, artistieke en esthetische waarde, zoals nader bepaald in de nota bijgevoegd aan het besluit, van de voorgevels en bedakingen van de gebouwen gelegen Darwinstraat 15 en 17 te Vorst, alsook van de oorspronkelijke achtergevel van het nr 15 en in het interieur ervan, het houten bovenlicht tussen de twee achterkamers van de benedenverdieping, bekend ten kadaster te Vorst, 3de afdeling, sectie B, 1ste blad, percelen nrs 79 k5 en 79 m3.

De afbakening van hierboven vermeld geheel wordt aangeduid op het plan bijgevoegd aan dit besluit.

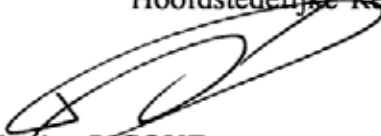
Article 2. - La zone de protection relative à l'ensemble décrit ci-dessus comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan joint au présent arrêté.

Article 3.- La condition particulière de conservation est la suivante :

- la restauration des sgraffites décorant les façades doit se réaliser dans les règles de l'art.

Bruxelles, le 27/4/95.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

Didier GOSUIN.

Artikel 2. - De vrijwaringszone met betrekking tot het hierboven vermelde geheel betreft het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek, afgebakend op het plan in bijlage van dit besluit.

Artikel 3.- De bijzondere behoudsvoorwaarde is de volgende :

- de restauratie van de sgraffiti op de gevels dient volgens de regels van de kunst uitgevoerd te worden.

Brussel, 29/4/95

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME ENSEMBLE DES FACADES A RUE ET DES TOITURES DES IMMEUBLES SISES RUE DARWIN 15 ET 17 A FOREST AINSI QUE LA FACADE ARRIERE ORIGINELLE DU 15 ET A L'INTERIEUR DE CELUI-CI, CERTAINES PARTIES FIXES PAR DESTINATION.

DESCRIPTION SOMMAIRE ET JUSTIFICATION DE L'INTERET SELON L'ARTICLE 2 1° DE L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993

Vu pour être annexé à l'arrêté du
27/4/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE VOORGEVELS EN BEDAKINGEN VAN DE GEBOUWEN GELEGEN DARWINSTRAAT 15 EN 17 TE VORST, ALSOOK VAN DE OORSPRONKELIJKE ACHTERGEVEL VAN HET NR 15 EN EEN AANTAL DELEN IN HET INTERIEUR ERVAN ONROEREND DOOR BESTEMMING.

BEKNOPTE BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN HET BELANG VOLGENS ARTIKEL 2 1° VAN DE ORDONNANTIE VAN 4 MAART 1993.

Gezien om bij het besluit van 27/4/95
gevoegd te worden.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN.

PROPOSITION DE CLASSEMENT

Ensemble

Dénomination:	Ancien atelier et habitation de l'artiste Louise de Hem.
Commune :	Forest
Adresse :	Rue Darwin, n° 15 - 17
Référence cadastrale :	Cadastre de Forest, 3ème Division, Section B, 1ere feuille, parcelles 79 k 5, 79 m 3

DESCRIPTION SOMMAIRE

Maison et atelier du peintre et sculptrice Louise de HEM, construits par E. BLEROT, respectivement en 1902 et 1905.

Le mémoire présenté par Anne MOINY à l'U.C.L. en 1986-87 (Ernest Blérot, Architecte) donne certaines précisions concernant ces deux bâtiments. "Le n° 15 était l'initiative de M. HALLEMANS. Trois ans plus tard, l'artiste Louise de HEM a fait construire son atelier contigu au n° 15 avec moyen de communication avec le n° 17 précité".

N° 15. Maison particulière. Sur haut soubassement en pierre bleue, façade de trois niveaux en pierre blanche animée de joints peints et striée de bandeaux.

Baies en anse de panier; celles du rez-de-chaussée reprises dans un encadrement en pierre bleue et surmontées d'un larmier aux extrémités en "coups de fouet". Porte à ferronnerie florale et baie d'imposte à petits-bois rayonnants.

Au 1er étage, bow-window de plan trapézoïdal, décentré, à cul-de-lampe feuillagé se prolongeant jusqu'au soubassement.

A gauche du bow-window, porte-fenêtre à balcon prolongé en cordon et garde-corps métallique. Fenêtres triples au dernier étage, celle de droite donnant sur un petit balcon à garde-corps métallique. Ouvertures des étages surmontées d'un arc outrepassé, s'évasant, décoré de sgraffites à thèmes champêtres.

Décorant certaines fenêtres, vitraux illustrés de thème champêtre (au r.d.ch., oiseau, iris et nénuphars).

Sous la corniche à modillons, frise de carreaux de faïences.

Menuiseries, ferronneries, sgraffites et vitraux très bien conservés.

Façade arrière décorée de briques émaillées blanches, bleu foncé et clair. Baies en arc surbaissé à boiserie Art Nouveau. Accès à la cave par un escalier à rampe en fer forgé.

A l'intérieur, au rez-de-chaussée, plafonds et portes présentant de belles boiseries moulurées, certaines en "coups de fouet", murs décorés de toiles marouflées, cheminées en marbre, mosaïques illustrées de motifs fleuris, vitraux multicolores, élégantes frises florales le long du corridor.

N°17. A l'origine, atelier du peintre Louise de HEM, actuellement reconverti en atelier de joaillerie de grande réputation, tenu par Mr.LOTHAIRE - DE WAELE.

Sur haut soubassement en pierre bleue, façade en pierre blanche à joints peints, de deux niveaux.

Attestant de cette activité d'atelier, larges baies en triplet inscrites dans le renforcement de la paroi et séparées par des pilastres en pierre calcaire bleue.

Entre les niveaux, sgraffite monochrome représentant la déesse des arts.

Comme au n° 15, frise de faïences sous la corniche à modillons. Au-dessus, plate-forme délimitée côté rue par un garde-corps séparés par des piles en pierre calcaire.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier.

Intérêt artistique, esthétique et historique :

Le classement de ces deux bâtiments se justifie car il s'agit de deux oeuvres majeures de l'architecte E. BLEROT. De plus, cet ensemble sera utilisé comme atelier (superposition d'un atelier et d'une salle d'exposition) et maison personnelle de l'artiste Louise DE HEM. L'atelier servira également dans les années vingt au peintre Victor DE GROUX (neveu de Charles DE GROUX). Ce dernier transformera et cloisonnera les différentes pièces de l'atelier.

Actuellement, le n°17 sert de maison personnelle et d'atelier de joaillerie appartenant à Mr LOTHAIRE. Le n°15 est occupé en partie par le Darwin Aqua Club.

Au début du XXème siècle, l'architecte BLEROT a conçu en moins de douze ans, plus de 80 bâtiments participant ainsi à la production immobilière touchant certains quartiers d'Ixelles et de Saint-Gilles.

La densité et la qualité de cette production architecturale montrent la place importante occupée par E. BLEROT dans la propagation du style Art Nouveau bruxellois.

Au n° 15, les boiseries très travaillées, les vitraux somptueux, les sgraffites à thème champêtre, les ferronneries raffinées, l'ordonnance des baies avec bow-window décentré et cul-de-lampe fleuri sont autant d'éléments typiques de l'oeuvre architecturale d'E. BLEROT.

Les ferronneries s'ornent de motifs de fleurs et de feuillages possédant une valeur décorative. Certains détails seront repris dans les livres, " La ferronnerie de style moderne" datant du début du siècle. La façade arrière est également intéressante avec les briques émaillées de couleurs différentes.

Le n°17, qui a toujours gardé sa fonction originelle même après transformation, présente également une façade particulièrement bien conservée. Les larges baies et le sgraffite représentant la déesse des arts rappellent cette fonction d'atelier.

Les toitures des deux édifices doivent être reprises dans le classement afin de protéger le gabarit et l'uniformité des deux bâtiments.

VOORSTEL TOT BESCHERMING

Geheel

Naam:	Voormalig atelier en woonhuis van artieste Louise de Hem
Gemeente:	Vorst
Adres:	Darwinstraat 15-17
Kadastrale gegevens:	Kadaster van Vorst, 3de afdeling, Sectie B, 1ste blad, percelen 75k5, 79 m 3

BEKNOPTE BESCHRIJVING

Huis en atelier van schilderes en beeldhouwster Louise de HEM, gebouwd door E. BLEROT, respectievelijk in 1902 en 1905.

De verhandeling voorgesteld door Anne MOINY aan de U.C.L. in 1986-1987 (Ernest Blérot, Architecte) geeft enkele verduidelijkingen omtrent beide gebouwen. "Het nummer 15 was een initiatief van M. HALLEMANS. Drie jaar later laat de artieste Louise de HEM haar atelier, naast het nummer 15 bouwen met een verbindingsmogelijkheid met het voornoemde nummer 17".

Nr. 15. Privéwoning. Op een onderbouw van blauwe hardsteen, gevel van drie bouwlagen in witte natuursteen met geschilderde voegen en afgewisseld met hardstenen banden.

Korfboogopeningen, deze van de gelijkvloerse verdieping zitten in een hardstenen omlijsting met daarboven een sierlijk uitgevoerde waterlijst. Deur met bloemvormig ijzerwerk en impostvenster met straalvormige glasroedes.

Op de eerste verdieping trapeziumvormige bow-window op fraai versierde console die verderloopt tot aan de onderbouw.

Links van de bow-window, een vensterdeur waarvoor balkon met smeedijzeren borstwering uitlopend in het kordon. Drielichten op de bovenste verdieping, deze van rechts geeft uit op een klein balkon met metalen borstwering. De vensteropeningen van de verdiepingen bekroond met een hoefijzerboogvormig boogveld versierd met sgraffiti met landelijke taferelen.

Enkele vensters zijn voorzien van glasramen die versierd zijn met een landelijk thema (op de gelijkvloerse verdieping, vogel, iris en waterlelie).

Onder de kroonlijst met modillons, fries bestaande uit faiëncetegels.

Hout- en smeedwerk, sgraffiti en glasramen zijn zeer goed bewaard gebleven.

Achtergevel versierd met wit en licht- en donkerblauw geëmailleerde bakstenen.

Steekboogopeningen met Art Nouveau houtwerk. Toegang tot kelder langs een trap met smeedijzeren leuning.

Interieur met op het gelijkvloers een deur met zwierig Art Nouveau houtwerk die de twee voorste kamers van elkaar scheidt.

Nr. 17. Oorspronkelijk atelier van schilder Louise de HEM, vandaag omgevormd tot juweliersatelier met grote faam van Mijnheer LOTHAIRE-DEWAELE.

Op een onderbouw van blauwe steen, gevel van witte natuursteen met geschilderde voegen en hardstenen banden, over twee verdiepingen.

De brede drielichten die worden gescheiden door pilasters van blauwe kalksteen, getuigen van deze activiteit als atelier.

Tussen de bouwlagen, monochrome sgraffito die de godin van de kunsten voorstelt.

Zoals op het nummer 15, faiënciefries onder de kroonlijst met modillons. Daarboven een platform afgelijnd aan de straatkant door een borstwering gescheiden door kalkstenen pijlertjes.

Belang van het goed volgens artikel 2, paragraaf 1, bepaald in de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed.

Historisch en artistiek belang:

De bescherming van de twee gebouwen is gerechtvaardigd aangezien het gaat om twee belangrijke werken van architect E. BLEROT. Daarbij komt dat het geheel gebruikt werd als atelier (atelier met daarboven een tentoonstellingsruimte) en als eigen woonhuis van de artieste Louise DE HEM. Het atelier zal eveneens in de jaren twintig dienen voor de schilder Victor DE GROUX (neef van Charles DE GROUX). Deze laatste zal verscheidene vertrekken van het atelier wijzigen en van wanden voorzien. Vandaag is het nummer 17 de privé woning en het juweliersatelier van de heer LOTHAIRE. Het nr. 15 is gedeeltelijk bezet door de Darwin Aqua Club.

In het begin van de 20ste eeuw heeft architect BLEROT in minder dan twaalf jaar tijd meer dan 80 gebouwen ontworpen, waardoor hij zo deelnam aan de bouwwoede die in bepaalde wijken van Elsene en Sint-Gillis heerste.

De veelzijdigheid en de kwaliteit van deze architectuur-productie toont hoe belangrijk de plaats van E. BLEROT was in het verspreiden van de Brusselse Art Nouveau stijl.

Op het nummer 15, vormen het fijnbewerkte houtwerk, de schitterende glasramen, de sgraffiti met landelijke thema's, het verfijnde smeedwerk, de schikking van de vensteropeningen met een niet centraal gelegen bow-window op fraai versierde console evenveel typische elementen in het architecturale oeuvre van E. BLEROT.

Het smeedwerk is versierd met bloem- en bladmotieven met een echte sierwaarde. Bepaalde details werden overgenomen in boeken, zoals in "La ferronnerie de style moderne" (IJzerwerk in moderne stijl) dat dateert van het begin van de eeuw. De achtergevel is eveneens interessant met zijn geëmailleerde gevel in verschillende kleuren.

Het nummer 17 dat steeds zijn oorspronkelijke functie heeft behouden, zelfs na verbouwingen, heeft eveneens een zeer goed bewaarde gevel. De brede ramen en de sgraffito die de godin van de kunsten voorstelt, herinneren aan deze atelierfunctie.

De bedakingen van beide gebouwen moeten mee opgenomen worden in de bescherming teneinde de volledigheid en de uniformiteit van beide gebouwen te beschermen.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME ENSEMBLE DES FACADES A RUE ET DES TOITURES DES IMMEUBLES SISES RUE DARWIN 15 ET 17 A FOREST AINSI QUE LA FACADE ARRIERE ORIGINELLE DU 15 ET A L'INTERIEUR DE CELUI-CI, CERTAINES PARTIES FIXES PAR DESTINATION.

DELIMITATION DE L'ENSEMBLE ET DE SA ZONE DE PROTECTION

Vu pour être annexé à l'arrêté du
27/4/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE VOORGEVELS EN BEDAKINGEN VAN DE GEBOUWEN GELEGEN DARWINSTRAAT 15 EN 17 TE VORST, ALSOOK VAN DE OORSPRONKELIJKE ACHTERGEVEL VAN HET NR 15 EN EEN AANTAL DELEN IN HET INTERIEUR ERVAN ONROEREND DOOR BESTEMMING.

AFBAKENING VAN HET GEHEEL EN ZIJN VRIJWARINGSZONE

Gezien om bij het besluit van 27/4/95
gevoegd te worden.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Charles PICQUE

Didier GOSUIN.

- ///// Objet du classement
 Te beschermen
 Zone de détail
 Onmiddellijke nabijheid
 --- Zone d'ensemble
 Geheel
 - - - - - Zone d'environnement
 = zone légale de protection
 Omgeving
 = wettelijke vrijwaringszone

